

Dokument nr. 20

(2008–2009)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets billighetserstatningsutvalg

Årsrapport for 2008 fra Stortingets billighetserstatningsutvalg

1. INNLEDNING

Billighetserstatningsutvalgene vil fra og med 2008 selv orientere Stortinget om sitt arbeid. Praksis har tidligere vært at Regjeringen har rapportert til Stortinget om arbeidet i utvalgene. Endringen i praksis skjer i samsvar med føringer gitt i St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009). For senere år vil orienteringen for Stortinget legges frem i løpet av den påfølgende vårsesjon.

1.1 Om endringer i navn og begreper

Ved behandlingen av St.prp. nr. 12 (2008–2009) har Stortinget vedtatt at Stortingets billighetserstatningsordning skal endre navn til Stortingets rettferdsvederlagsordning, idet dette gir et mer dekkende uttrykk for hva ordningen står for. Betegnelsen rettferdsvederlag har derfor fra 1. januar 2009 avløst begrepet billighetserstatning. Billighetserstatningsutvalget heter fra årsskiftet Utvalget for rettferdsvederlag.

Justissekretariatene, som ivaretar sekretariatsfunksjonen for Utvalget for rettferdsvederlag, har fra 1. januar 2009 endret navn til Statens sivilrettsforvaltning.

Årsrapporten for 2008 gjelder perioden forut for endringenes ikrafttredelse. Her benyttes derfor de begrepene som gjaldt fram til 1. januar 2009.

1.2 Stortingets billighetserstatningsordning

Billighetserstatningsordningen er Stortingets egen vederlagsordning, der enkeltpersoner som er kommet særlig uheldig ut, kan søke om en skjønnsmessig kompensasjon av staten. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets billighetserstatningsutvalg. Justissekretariatene er tillagt oppgaven som sekretariat for Billighetserstatningsutvalget.

Den alminnelige billighetserstatningsordningen er beskrevet i St.prp. nr. 65 (2006–2007) *Rettferdsvederlag frå statskassa (Om Stortinget si rettferdsvederlagsordning, arbeidet i rettferdsvederlagsutvala m.m.)*. Stortinget har vedtatt særordninger av billighetserstatningsordningen for flere grupper. Disse er hjemlet i St.meld. nr. 44 (2003–2004) *Erstatningsordning for krigsbarn og erstatningsordninger for romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener*, Innst. S. nr. 152 (2004–2005), og St.meld. nr. 24 (2004–2005) *Erstatningsordningar for barn i barneheimar og spesialskular for barn med åtferdsvanskar*, Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

2. ORIENTERING OM ARBEIDET I 2008

2.1 Utvalgenes sammensetning

Billighetserstatningsutvalg I og II vært i arbeid gjennom hele året 2008. Utvalg III begynte sitt arbeid i mai måned, slik at det fra siste halvår 2008 har vært holdt månedlige møter i alle tre utvalgene. Til sammen er det avholdt 30 møter.

Utvalgene har følgende personsammensetning:

Utvalg I	Høyesterettsdommer Trond Dolva, leder Lagmann Hans Petter Lundgaard, nestleder Stortingsrepresentant Tore Nordtun (A) Stortingsrepresentant Sonja Irene Sjøli (H)
Utvalg II	Lagdommer Inge Hobæk, leder Lagdommer Hjalmar Austbø, nestleder Stortingsrepresentant Kari Kjønaas Kjos (FrP) Stortingsrepresentant Britt Hildeng (A)
Utvalg III	Ekstraordinær lagdommer Øyvind Hoel, leder Ekstraordinær lagdommer Ingeborg Webster, nestleder Stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal (KrF) Stortingsrepresentant May Hansen (SV)

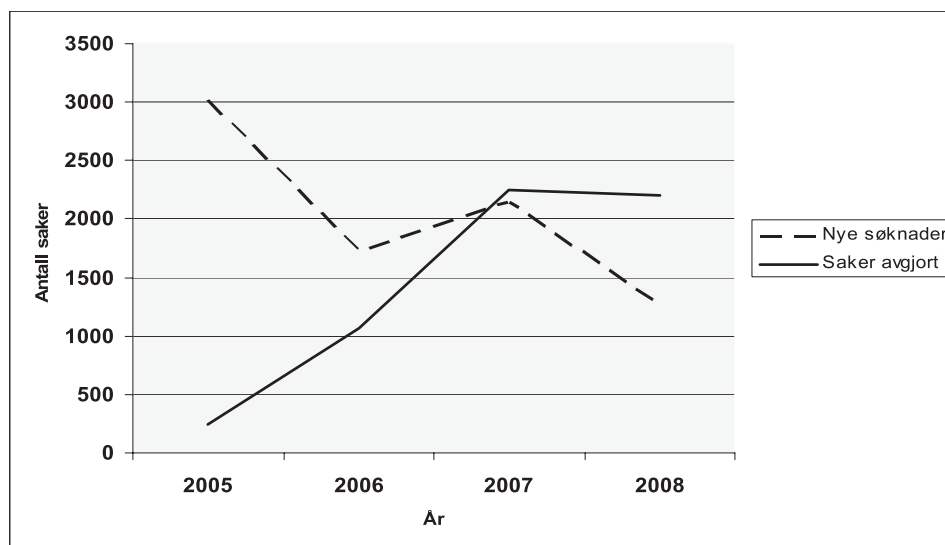
2.2 Utvikling i saksmengden

Året 2008 har vært preget av høy aktivitet i utvalgene og stor produksjon.

Antall avgjorte saker er på linje med resultatet i 2007. Det har vært en betydelig økning i antallet

saker avgjort etter St.meld. nr. 24 (2004–2005) *Erstatningsordninger for barn i barneheimar og spesialisksular for barn med åtferdsvanskar*. Antallet nye søknader har gått ned.

Figur 2.1 Oversikt saker innkommet og avgjort 2005-2008

2.3 Særordningen for krigsbarn – søknadsfrist utløp 01.01.08

Fristen for å søke billighetserstatning etter Stortingets utvidede ordning for krigsbarn er utløpt. Denne tilpassede ordningen ble vedtatt i Stortinget 04.04.05 ved St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S nr. 152 (2004–2005). Søknadsfristen var opprinnelig 1. juli 2007. Stortinget besluttet imidlertid å forlenge fristen til 1. januar 2008. Det var ved fristens utløp til sammen mottatt 2 028 søknader fra krigsbarn fra særordningen trådte i kraft. Av disse er 1 701 avgjort, mens 327 fortsatt er til behandling. Det er innvilget billighetserstatning i 1 553 saker, tilsvarende 91 pst. av sakene.

2.4 Samarbeid mellom utvalg og forberedende instanser

I etterkant av Billighetserstatningsutvalgenes møter ble det regelmessig holdt oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Justissekretariatene og enkelte faginstanser var til stede. Her ble det gitt informasjon om saker utvalget har hatt til behandling der tilbakemelding til forberedende instanser anses å være av betydning. Videre ble det drøftet hvordan sakene best skal være forberedt for behandling i utvalget. Det er en felles oppfatning at disse møtene mellom alle involverte parter bidrar til en best mulig saksavvikling og til det høye antallet ferdigbehandlede saker.

2.5 Effektiviseringsarbeid

Utvalgsledelsen har samarbeidet med Justissekretariatene og flere av faginstansene, som i løpet av våren 2008 har gjennomgått alle ledd i saksbehandlingen av billighetserstatningssaker med tanke på å redusere saksbehandlingstiden ytterligere. Arbeidsgruppen fremla en rekke forslag til effektiviserings- og rasjonaliseringstiltak i de saksforberedende instansene, som alle er gjennomført.

3. RESULTATER 2008

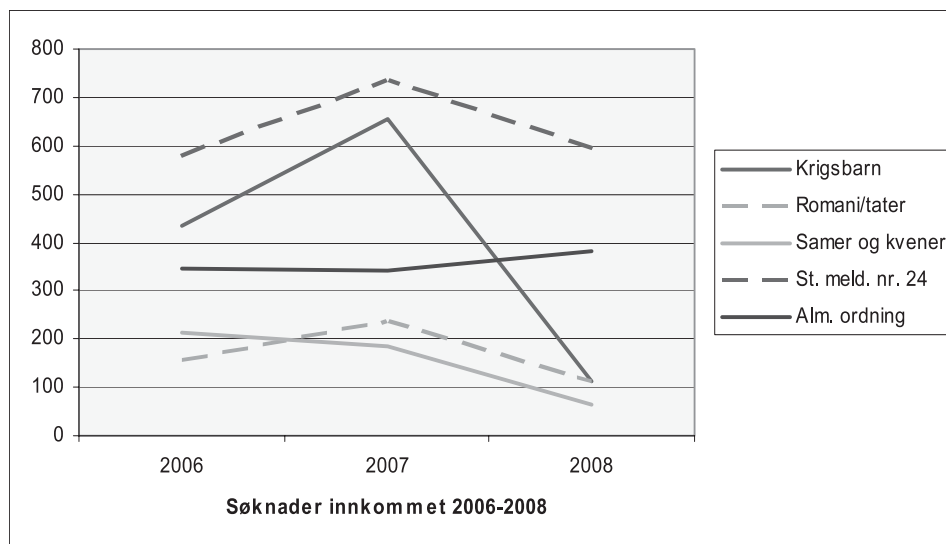
3.1 Nye søknader

Det er i 2008 mottatt 1 266 søknader om billighetserstatning. Dette er en vesentlig nedgang fra 2007, da det ble mottatt 2 148 nye søknader. Nedgangen har sammenheng med at søknadsfristen for krigsbarn er utløpt, slik at denne søkergruppen er falt bort. Det er videre konstatert en generell nedgang også for de øvrige særordningsgruppene, mens antallet søknader etter alminnelig billighetserstatningsordning har en svak økning. Det vises til tabell 3.1 og figur 3.1.

Tabell 3.1 Saker innkommet fordelt på sakstype

	2008		2007		% endring fra 2007–2008
	Søknader innkommet	% fordeling	Søknader innkommet	% fordeling	
Krigsbarn	112	9	654	30	-83
Romani/tatere	112	9	236	11	-53
Samer og kvener	65	5	183	9	-64
St.meld. nr. 24	595	47	734	34	-19
Alminnelig ordn.	382	30	341	16	12
Totalt	1 266	100	2 148	100	-41

Figur 3.1 Utvikling saker innkommet 2006–2008

3.2 Saksbehandling og billighetserstatningsutbetalinger

Utvalgene har behandlet svært mange saker i 2008.

De har avgjort 2 204 saker, hvilket er det høyeste antallet sett bort fra rekordåret 2007, da 2 244 saker ble avgjort av utvalgene. Det har således vært nedlagt

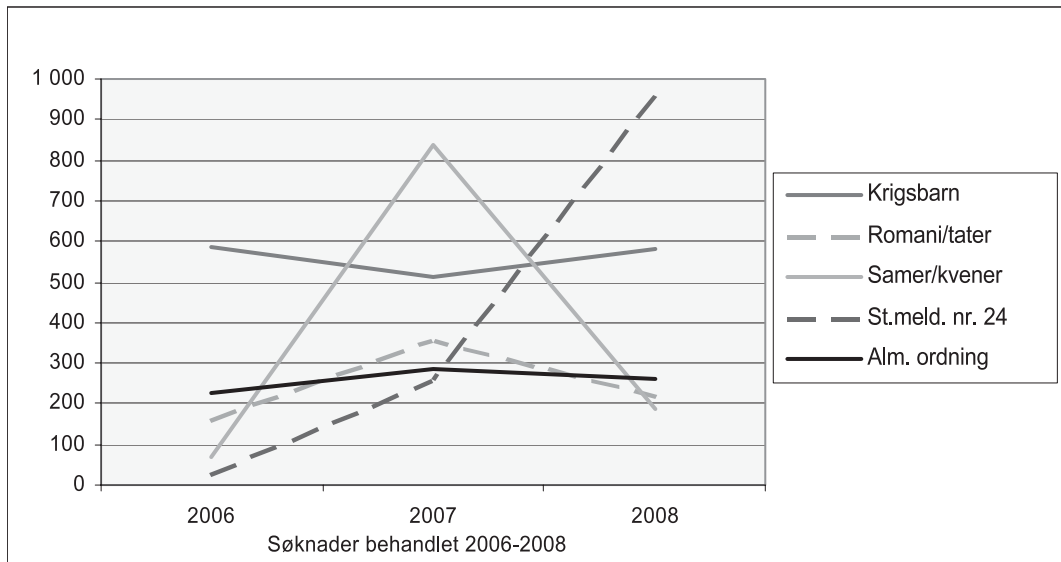
en betydelig innsats i alle billighetserstatningsutvalgene også i 2008.

Det er avvist i alt 270 saker i henhold til den avvissingskompetanse som følger av Innst. nr. 4 (1999–2000). 32 saker er avsluttet før vedtak er truffet som følge av at søker er død. Tilsvarende tall i 2007 var 259 avviste og 16 avsluttede saker. Registrering av saker som ble avsluttet som følge av søkers død startet imidlertid først i september 2007.

Tabell 3.2 Saker behandlet fordelt på sakstype

	2008		2007		% endring fra 2007–2008
	Saker behandlet	% fordeling	Saker behandlet	% fordeling	
Krigsbarn	581	23	512	20	13
Romani/tater	217	9	356	14	-39
Samer og kvener	189	8	835	33	-77
St.meld. nr. 24	955	39	254	10	276
Alminnelig ordn.	262	11	287	11	-9
Avvist	270	11	259	10	4
Totalt	2 474	100	2 503	100	-1

Figur 3.2 Utvikling saker behandlet 2006–2008

Det har vært en markant økning i antallet ferdigbehandlede saker etter den tilpassede billighetserstatningsordningen for barn i barnehjem og skolehjem (St.meld. nr. 24 (2004–2005)). For 2008 er det avgjort 955 saker i denne kategori, mens tallet i 2007 var 254 saker.

I hovedtrekk har utvalgene hatt en omforent arbeidsfordeling som innebærer at Utvalg III utelukkende har behandlet saker etter St.meld. nr. 24 (2004–2005). Utvalg II har hatt denne sakstypen som hovedområde i tillegg til saker etter St.meld. nr. 44 (2003–2004) så vidt gjelder samer og kvener. Utvalg I har behandlet alle saker etter alminnelig billighetserstatningsordning, i tillegg til saker etter St.meld. nr. 44 (2004–2004) så vidt gjelder krigsbarn og tater.

Når det gjelder kjønnsfordelingen i de 2 204 sakene som er ferdigbehandlet, er andelen kvinner 50

pst. (1 097 saker) og andelen menn 50 pst. (1 107 saker). I året 2007 var tilsvarende fordeling 54 pst. kvinner og 46 pst. menn. Av saker fra kvinner er 88 pst. innvilget mens 86 pst. er innvilget i saker fra menn. Totalt er 87 pst. av sakene innvilget, mens tilsvarende tall i 2007 var 83 pst.

Tabell 3.3 Prosentfordeling av saker behandlet fordelt på kjønn

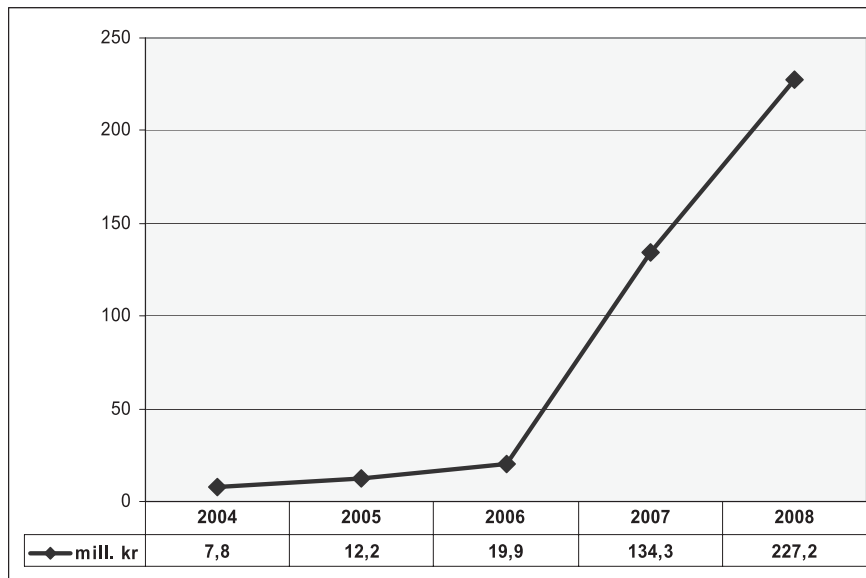
	2008	2007
	Totalt behandlet i %	Totalt behandlet i %
Kvinner	50	54
Menn	50	46
	100	100

Tabell 3.4 Prosentfordeling av resultat av saker behandlet differensiert på kjønn

	Kvinner		Menn	
	2008	2007	2008	2007
Innvilget i %	88	82	86	84
Avslag i %	12	18	14	16
	100	100	100	100

For sakene etter St.meld. nr. 24 (2004–2005) er utvalget gitt fullmakt til å innvilge billighetserstatning med inntil kr 300 000, mens den øvre beløpsgrensen er kr 200 000 for alle øvrige billighetserstatningsordninger. Det er derfor en naturlig følge av flerdoblingen i antallet ferdigstilte saker etter denne særordningen at samlet utbetaling av billighetserstatning økte betydelig. I 2008 utgjør beløpet 227,2 mill kroner, mens det i 2007 ble utbetalt 134,3 mill. kroner. Se figur 3.3.

Figur 3.3 Utvikling i antall millioner utbetalt 2004–2008

Det følger av særordningen for romanifolk/tatere at det etter nærmere vilkår kan tilkjennes billighetserstatning, som i sum overskrider kr 200 000 dersom saken inneholder flere erstatningsgrunnlag, jf. Innst. S. nr. 152 (2004–2005) side 9. Det har i 2008 vært

behandlet 8 slike saker. Disse sakene gjelder blant annet forhold som omfattes av St.meld. nr. 24 (2004–2005) og inngår derfor i denne kategorien i tabellen nedenfor.

Tabell 3.5 Beløpsnivå på erstatningsutbetalinger fordelt på sakstype

	Avslag	1'–20'	21'–50'	51'–100'	101'–150'	151'–200'	201'–300'	>300'	Totalt
Krigsbarn	68	304	103	91	11	3	1	0	581
Romani/tatere	4	64	64	29	45	6	5	0	217
Samer og kvener	53	0	0	136	0	0	0	0	189
St.meld. nr. 24	28	0	23	95	214	246	341	8	955
Alminnelig ordn.	136	0	20	54	36	15	1	0	262
Totalt	289	368	210	405	306	270	348	8	2 204

3.3 Sak avgjort av Stortinget

Billighetserstatningsutvalget har i 2008 i én sak tilrådd billighetserstatning utover den øvre grense som gjelder for den alminnelige billighetserstatningsordningen. Saken ble derfor fremlagt for Stor-

tinget for avgjørelse. Grunnlaget for søknaden var manglende inngripen fra barnevernets side, i tillegg til gjentatte grove seksuelle overgrep fra tidlige barneår. Søker er påført alvorlig personskaade. Stortinget har ved vedtakelse av Innst. S. nr. 107 (2008–2009)

besluttet at søker innvilges billighetserstatning med kr 300 000.

3.4 Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstiden varierer normalt mellom 12 måneder og 24 måneder, avhengig av tidsbruk i forberedende instanser. Noen saker tar dessverre lengre tid av ulike årsaker.

Ved utløpet av 2008 er det 2 799 saker til behandling i systemet hvorav 475 er forberedt for behandling i utvalgene. Det var ved utløpet av 2007 til sammen 4 039 saker i systemet, hvorav 780 var klargjort for behandling i utvalgene.

De 475 sakene som ved årsskiftet er klargjort for behandling i utvalgene omfatter saker som beror i Statens sivilrettsforvaltning i påvente av utvalgsbehandling, saker som er oversendt utvalgsledelsen for

forberedende behandling og saker som er klargjort for utvalgenes møte, men som ikke er avgjort.

4. UTVIKLING 2009

Ved inngangen til 2009 er tre utvalg i arbeid. Det planlegges månedlige møter i hvert av utvalgene, med unntak for feriemåneden. Med tre utvalg i arbeid og stor saksmengde vil det være en utfordring å sikre likebehandling av sakene. Utvalgene vil derfor ha særlig oppmerksomhet rettet mot dette.

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag vil i 2009 fortsette sin deltakelse i det etablerte samarbeidet med Statens sivilrettsforvaltning og faginstanser, for å bidra til at søknader om rettsferdsvederlag sikres en god saksgang.

Utvalgene har også merket seg at Regjeringen i løpet av 2009 vil iverksette en prinsipiell gjennomgang av rettsferdsvederlagsordningen.

Oslo, 27. mai 2009

